

Дамин гамбит у Персијском заливу

Пише: Ромео-Никола Поповић
петак, 02 март 2012 15:07

Узаврело је последњих месеци на Блиском истоку, а посебно у Персијском заливу. Претње, притисци и звецкање оружјем само су део репертоара који имамо прилике да видимо. Међутим, ако загребемо мало по површини, искристалисаће се једна сасвим друга слика догађаја у овом турбулентном делу света која личи на праву шаховску партију између два главна актера, САД и Ирана.



Дакле, шаховска табла је постављена, а фигуре су почеле да се помичу: са једне стране, Вашингтон је ојачао своју 5. флоту у Персијском заливу са додатним носачем авиона, ангажовано је и Заливско веће сарадње (енг: GCC) или тзв. „заливски НАТО“ у стварању свеобухватног притиска на Иран, што укључује организовање немира и покушаја изазивања грађанског рата у Ираку и Сирији, али и дестабилизације самог Ирана. Израел је већ послао на „дежурство“ своје подморнице типа „Делфин“ наоружане крстарећим ракетама у воде Персијског залива, а по свему судећи инспиратор је бројних саботажа у Ирану и ликвидација иранских нуклеарних физичара.

Са друге стране, Техеран наставља са сопственим нуклеарним програмом, јача своје оружане снаге, посебно ракетну компоненту свога арсенала. Симултано са претњама о блокирању Хормуза, иранска Ратна морнарица и Ратно ваздухопловство изводе бројне маневре и вежбе управо у рејону Хормушког мореуза и Оманског залива испробавајући нова оружја и тактике. Поред тога, Техеран наставља са јачањем Хезболаха у јужном Либану, помаже сиријском председнику Башару ел-Асаду у сламању оружане побуне, а успео је да прошири и ојача свој утицај на Ирак, посебно на јужни, шиитски део, елиминишући америчко војно присуство из те, Ирану суседне земље.

Иако су у овој шаховској партији између САД и Ирана засад били активни углавном пешаци, повучени потези су само припрема за што боље позиционирање пред њен наставак. Међутим, ова прича започета пре 3 деценије, тренутно се не одвија по вољи јединој преосталој светској суперсили. Како је то могуће? Вашингтон је изгледа сметнуо са ума да је шаховска табла у Европу стигла из Ирана, односно тадашње Персије, где је шах био познат још крајем 6. века, за време Сасанидске Империје. Иранци су искусни и лукави играчи, наоружани знањем и стрпљењем. Нервоза Вашингтона је видљива и по

недавно повученим потезима и све већим улогом у овој партији која није за људе са slabим нервима. Најиндикативнији потез је унилатерално увођење нових санкција Ирану и то покушајем директног финансијског удара на Иранску централну банку, са намером да се у највећим светским (западним) банкама блокирају сва иранска финансијска средства, али и казне све компаније које тргују иранском нафтом и гасом.

Упркос великом дипломатском и економском притиску званичног Вашингтона, али и Брисела, многе велике светске економије (Индија, Русија, Кина) нису прихватиле нове санкције. Супротно очекивањима многих, Техеран је успео да испослује споразум са Индијом, којим ће се нафта и гас плаћати у злату и индијским рупијама, а на добром је путу да исти договор постигне са НР Кином и Русијом, а можда и неким другим државама. На овај начин би врло брзо могло доћи до даљег раста вредности злата и пада вредности америчког петро-долара, што може значајно да ослаби ионако уздрману економију не само САД, већ и свих њених савезника. То би следствено довело до великог пада утицаја и угледа САД и НАТО држава у целом региону, али и шире.

Да ли Вашингтон сме себи да дозволи такав развој догађаја и где су ту позиције других држава Блиског истока, а где Русије и Кине? Очигледно је да је најаву могуће блокаде Хормушког мореуза, а самим тим и блокаде 40% светске производње нафте, за САД апсолутно неприхватљива. Такав сценарио би за најразвијеније земље света био раван катастрофи, посебно у светлу наилазећег другог таласа светске економске кризе, који би по проценама америчких економских стручњака могао ускоро да преплави светску економију са још разорнијим последицама од претходног.

Цео Блиски исток је испуњен различитим страховима: страх од губитка контроле над производњом нафте (САД), страх за сопствену егзистенцију (Израел), страх од нарастајућег утицаја Ирана (Саудијска Арабија и остале чланице Заливског већа сарадње), а страх од губитка утицаја у региону и губљења контроле над догађајима деле апсолутно сви амерички савезници, укључујући и земље чланице НАТО. Русија је свесна да би падом Асадовог режима у Сирији могла изгубити своју једину поморску базу у Медитерану (лука Тартус), а самим тим и једини преостали начин стратешког пројектовања моћи на Блиском истоку. Готово 25% кинеског увоза нафте подмирује управо Исламска Република Иран, а тренутно траје велика борба Кине и САД око контроле над стратешким ресурсима и поморским путевима широм планете, тако да је и Пекинг веома заинтересован за дешавања у овом делу света. Стављањем вета на америчку резолуцију о Сирији, Москва и Пекинг су свима ставили до знања да су они и те како у игри, што целу причу чини још компликованијом и далеко опаснијом.

Дамин гамбит у Персијском заливу

Пише: Ромео-Никола Поповић
петак, 02 март 2012 15:07

